

اقتدار افزایی

و

نقش آن در ارتقای سلامت کودکان

فاطمه خزائلی پارسا

تعریف اقتدارافزایی

براساس تعریف بانک جهانی (سال ۲۰۰۲) اقتدارافزایی یعنی «گسترش آزادی و انتخاب عمل». در واقع، اقتدارافزایی فرایند و ساز و کاری است که با آن مردم بر زندگی خود تسلط پیدا می‌کنند.

بحث اقتدار افزایی در دهه ۱۹۹۰ و با توجه به تعاریف سلامت و ارتقای سلامت و مطرح شدن مفاهیم ارتقاء کیفیت زندگی، ارتقاء عوامل محافظ و مشارکت مردم در برنامه سلامت خود، به‌عنوان یکی از راهبردهای ارتقای سلامت مطرح شد و منشور اتاوا در سال ۱۹۸۶ اقتدارافزایی و ارتقای سلامت را جزء دستورکار در اجتماعات کوچک قرار داد.

حس قدرت درونی برای مقتدر شدن باور دارند.

بین فردی اقتدارافزایی بین فردی هنگامی رخ می‌دهد که کودکان با یکدیگر در پاسخ به نیازهای خود همکاری کنند. تقسیم قدرت و مسئولیت و افزایش آگاهی منتقدانه موجب اقتدارافزایی کودکان می‌شود.

مشارکت و نقش آن در اقتدارافزایی کودکان

مشارکت یک عامل بسیار حیاتی در اقتدارافزایی کودکان است. بدین منظور، باید سطحی از مشارکت در خانه و در برنامه‌های پیش‌دبستان عملی شود. مشارکت دارای سطوح مختلف به شرح زیر است:

- سطح پایین مشارکت
- به کودکان هیچ چیزی گفته نمی‌شود (مشارکت غیر ممکن است).
- به کودکان آنچه برنامه‌ریزی شده است گفته می‌شود و آنان باید اطاعت کنند (دریافت اطلاعات).
- برای افزایش حمایت از برنامه، از کودکان نظرخواهی می‌شود (مشورت).
- ماهیت مداخله هنوز از بالا به پایین است، اما انعطاف کافی وجود دارد تا دانش‌آموزان تغییر کنند (نصیحت).
- انتظار تغییر بیشتری از دانش‌آموزان می‌رود (درگیر شدن در برنامه).
- سطح بالای مشارکت
- دانش‌آموزان هم مسائل را شناسایی

شاخص‌های اقتدارافزایی

آنچه در فرایند اقتدارافزایی اهمیت دارد، این است که زمینه‌ای فراهم شود تا دسترسی به منابع و امکانات برای همه یکسان باشد و مردم در تصمیم‌گیری و اجرای برنامه‌های مربوط به سلامت خود مشارکت فعال داشته باشند. شاخص‌هایی که نشان می‌دهند فرایند اقتدارافزایی به درستی رخ داده است به شرح زیر است.

افزایش اعتماد به نفس و هویت فرهنگی افزایش توانایی در تفکر انتقادی و مهارت حل مسئله

افزایش قدرت انتخاب

افزایش خود انضباطی

افزایش توانایی کار با دیگران

افزایش دسترسی به منابع

افزایش قدرت چانه‌زنی جمعی

راه‌های اقتدارافزایی در کودکان

تعریف عملیاتی اقتدارافزایی ایجاد فضایی است که از کودکان برای قبول مسئولیت در خانه و پیش‌دبستان حمایت می‌شود. اقتدارافزایی کودکان منجر به کنترل آن‌ها بر سرنوشت خود می‌شود. براساس تحقیق‌های موجود، اقتدارافزایی دارای دو بعد است:

درون فردی

اقتدارافزایی درون فردی زمانی است که کودکان به توانمندی و قابلیت خود یا

می‌کنند و هم در صدد راه حل هستند (کنترل).
- حداکثر مشارکت هنگامی صورت می‌گیرد که عاملی برای کودکان شود و بتواند برنامه‌های خود را عملی سازد.
- در مشارکت همکاری جایگزین رقابت می‌شود.
- قدرت عمل تجربه نیرومندی را فراهم می‌کند.
- تجربه مثبت می‌تواند کلید استمرار برنامه‌های اقتدارافزایی کودکان باشد.
- در اقتدارافزایی تعامل زیادی بین مربی یا والدین با کودکان به وجود می‌آید.
در مهدهای کودک و پیش دبستانی‌ها والدین باید در برنامه‌های اقتدارافزایی